

Een bibliotheek voor iedereen

Net nu de Jeugdboekenweek begint, beroert de afschaffing van de bibliotheekplicht de gemoederen. De sussende berichten van beleidsmakers over het vertrouwen in de wijsheid van lokale besturen overtuigen niet. De verzamelde boekensector vraagt meer en betere garanties. Nu het nog kan.

De afschaffing komt niet als een verrassing. Maanden geleden al waarschuwde de bibliotheeksector voor nefaste gevolgen. Het 'nieuws' voegt zich bij andere berichten: zo is het aantal filialen en uitleenposten dat recent de deuren sloot, aanzienlijk. Lokale besparingen, waarvan het einde niet in zicht is. Deze beleidsbeslissing van de Vlaamse regering dreigt dit te versterken, en dat is onrustwekkend. Minder betutteling is het credo. Gaat het hier niet over het veilig stellen van iets wezenlijks als informatie en cultuur tegen willekeur en wanen van de dag? Wat is belangrijker: dit of de interne staats hervorming?

Sluiten en samensmelten is het frame van de discussie deze dagen. Maar besparen gebeurt momenteel ook al door de afbouw van de dienstverlening af te bouwen, minder publiekswerking, geen nieuw personeel, vernieuwing on hold te zetten, het schrappen van professionele opleidingen, de verschraling of afvoer van collecties... Het lijkt minder drastisch, maar tast op termijn het fundament van een bibliotheekwerking aan.

Ongelijkheid

Bibliotheek bieden iedereen toegang tot boeken en informatie, een basisrecht. Toen de bibliotheekplicht in 1978 werd ingevoerd, wou men cultuur spreiden en overtal toegankelijk maken. Voeg – anno 2015 – aan die cultuur informatie toe en het is des te angstaanjagender te zien hoe net aan die toegankelijkheid geknaagd wordt. Door gemeenten vrij te laten of en hoe ze een bibliotheek inrichten, dreigt de ongelijkheid tussen burgers toe te nemen. Het zal straks afhangen van je woonplaats tot welke informatie je toegang hebt.

Zijn wij, burgers van een rijk land, ingedommeld? In landen waar gestreden wordt om bibliotheken uit de grond te stampen en de toegang tot boeken en informatie géén verworven recht is, is het bewustzijn groter dat lezen geen luxe is. We moeten beseffen dat de meest kwetsbare mensen het grootste slachtoffer zijn van het verdwijnen van bibliotheken. Mensen in armoede bijvoorbeeld, voor wie computers en internetverbindingen dure luxeartikelen zijn en voor wie het niet evident is zich kilometers te verplaatsen. En ook voor kinderen en scholen is een buurtbibliotheek van groot belang. Alleen al de toegang tot meer boeken leidt tot meer lezen, zegt onderzoek, en goed kunnen lezen is essentieel in een kennismaatschappij. Omdat niet elk kind thuis een eigen boekenkast heeft en niet alle scholen beschikken over een gevarieerd en recent boekenaanbod – geen geld voor – zijn bibliotheken en hun goed opgeleide bibliotheekmedewerkers broodnodig. Van verschraling en besparingen op dit vlak wordt niemand beter.

Lachen

Minister Gatz wil naar eigen zeggen inzetten 'op een leesbevorderingsbeleid dat diep doordringt in de poriën van de samenleving'. Terecht. Bibliotheken – dat zijn ook ontmoetingsplaatsen, leercentra, geheugenplaatsen, plekken waar de digitale samenleving vorm krijgt – zijn hierin een cruciale schakel. Wanneer zij verdwijnen of hun opdracht niet naar behoren kunnen uitvoeren, is de maatschappij de grootste verliezer.

Daarom roept het BoekenOverleg de minister en de Vlaamse Overheid op om te zorgen voor meer en betere garanties, via het decreet Lokaal Cultuurbeleid. Het is hun taak om de toegang tot cultuur en informatie voor alle burgers te garanderen, door – nu de middelen niet langer geoormerkt zijn – de bibliotheek decretaal te verankeren. Daarnaast hopen we dat lokale besturen ambitieus blijven werken aan hun bibliotheekbeleid. Bibliotheken zijn krachtige hefboomen voor kansrijke levens en verhalen, blijkt uit

vele verhalen deze dagen. Een goed functionerend en een wijdverspreid bibliotheeknetwerk zal een kritische succesfactor zijn. Daar hebben we geen bijkomende onderzoeksrapporten voor nodig.

Dit weekend start de Jeugdboekenweek. Stichting Lezen coördineert en werkt samen met tal van partners in Vlaanderen en Brussel, aan dit feest van lezers, auteurs en bibliotheken. Thema is humor. Laten we hopen dat we kunnen blijven lachen. In de bib.

Leen van Dijk (voorzitter BoekenOverleg), André Vandorpe (boek.be), Koen Van Bockstal (Vlaams Fonds voor de Letteren), Patrick De Rynck (Vlaamse Auteursvereniging), Bruno Vermeeren (VVBAD), Dirk Terryn (Canon Cultuurcel), Ilke Froyen (Passa Porta, namens het literair middenveld), Pierre Delsaerdt (Vlaamse Erfgoedbibliotheek), Sylvie Dhaene (Stichting Lezen)